

Agger – Anne Søe

Agger, Lodbjerg, Ørum, Lyngholm og Ane Søe

Agger

Når man går vesterpå fra Krik til Agger, er kommen over æ Kåst halvvejs til Agger, ser man nede ved fjorden (æ ævr) en række små jordhøje med en fordybning i midten og ud mod syd. Det er en skandse. I disse høje kunde stå en kanon og rettes ud imod fjenden.

Rimeligvis stammer skandsen fra krigen 1657-58, idet skandsebakken, som var sønden for Agger, men nu helt er slugt af havet, var bygget på samme måde, og ved nævnte skandsebakke faldt en del landeværnsmand.

Meddelt af J. Nielsen, Randrup til Evald Tang Kristensen.

Der strandede et skib ud for Agger. Kapitainen druknede og drev senere i land. Så fandt Per Hansen ham, og da han havde en kostbar ring på fingeren, bed Per den af, for han havde ingen kniv ved sig. Ringen gav han siden til hans kjæreste, og de blev gift, men havde ikke nogen lykke med dem. De kom siden til at bo i Færggården ved Ottesund.

Meddelt af J. Nielsen, Randrup til Evald Tang Kristensen.

Nummer 14 (gendigtet af Egon Nielsen)

Et sted ude i Vesterhavet, der hvor det gamle Agger nu ligger begravet, boede en mand som hed Jeppe. Han havde godt ry på sig for sin arbejdsomheds skyld. Andet fik han til gengæld ikke ud af det. Jo han fik selvfølgelig en flok børn. Konen hed Sidsel. Hun blev i daglig tale kaldt Jeppes Kone – så var det nemt at skelne hende fra alle de andre Sidseler i Agger. Hun var altid tyk og hun bragte sit afkom til verden så præcist at man kunne stille klokken efter det. Den nat da Jeppes Kone skulle nedkomme med nummer 14, blæste det op til en gruelig storm. Havet tordnede mod klitterne. Sand og skum piskede. det var et Herrens vejr. Jordemoderen var til alt held kommet før blæsten og der skete det mærkelige at fra det øjeblik, Jeppes Kone krængede den ny aggerbo fra sig, løjede stormen pludselig af. Det var i dagbrækningen. Da de havde drukket en dram og takket Gud for hans velsignelse, begav Jeppe sig afsted til Vestervig. han skulle melde fødselen for præsten så alt kunne gå kristligt til.

Lige netop den stormvejrnat havde Jeppe haft andet at tænke på. Ellers er det noget der siger sig selv at aggerboerne bøjede knæ i sådan et vejr og bad om beskyttelse for dem der var på havet. Naturligvis bad ingen om at fremmede skibe skulle strande. Det ville være

en barbarisk bøn. På den anden side er det nu engang naturens orden at den slags vejr fører strandinger med sig. Og så kunne skibene lige så godt strande i Agger som andre steder. Derfor bad aggerboerne ikke kun om beskyrmelse. De bad også inderligt om at et og andet skib som alligevel skulle slås ind mod kysten, måtte blive slået ind mod kysten ud for Agger. Den nat Jeppes Kone fødte Nummer 14, hørte Gud bønnerne. Og dét i et vejr, hvor mennesker ikke kunne råbe hinanden op.

Jepe var knap og nap kommet i vej mod Vestervig før han fik øje på strandingen. Den lå med knækkede master og agterstavnen helt oppe i klitterne. Det var et skønt syn. Men det var en frygtelig situation – for Jepe: nu måtte han vælge mellem kristenpligt og timelig attrå! Skulle Nummer 14 indtegnes i Guds bog straks – eller kunne det vente til Jepe havde sikret sin husstand nogle af de gode gaver der altid så godt som altid fulgte med en stranding? Umiddelbart forekom valget ikke svært. Jepe styrtede afsted mod havet. men Gud talte til ham hele tiden mens han løb. Gud sagde, det var den gale retning. og så turde Jepe ikke fortsætte. Han snurrede rundt og løb mod Vestervig. Men hans tanker var helt andre steder da han med tungen ud af halsen svingede ind i præstegården.

For at få meddelelsen om den glædelige begivenhed overstået i en fart, løb Jepe til et åbentstående vindue. Indenfor sad præsten fordybet i sine hellige gøremål. Jepe tog huen mellem hænderne og fremførte sit ærinde.

- Min kone er sgu strandet i nat!
- Jamen godmorgen kære sognebarn. Hvad er det dog han melder?
- Han melder sgu at hun ligger og hugger med agterstavnen langt oppe i klitterne!
- Jamen...
- Og hele besætningen klamrer sig til hende!
- Jamen kære...
- Masterne er for længst revet af. Der stritter kun et par små stumper i vejret!
- Jamen, jamen...

Om det nu skyldtes præstens dødblege ansigt eller det var fordi Jeppes vejrtrækning var begyndt at komme i ro, er ikke til at sige. Men det gik da op for ham at han havde sagt noget vrøvl. Det undskyldte han meget.

- Om forladelse. Det var sandelig en stor fristelse. Om forladelse endda. Men jeg rev mig løs – for jeg skulle jo melde til Guds bog at min kone har fået en skonnert i nat!
- En skonnert?

- Nej ikke en skønnert sgu da. En lille, begribeligvis!
- Ja begribeligvis! gentog præsten. Begribeligvis! Og hvad er så det for en lille én?
- Forstår sig: Jeg så mest agterenden. Men jeg mener bestemt, det er en hollænder!

Sådan omtrent melder sagnet om den morgen da Jeppes Nummer 14 blev indskrevet i kirkebogen i Vestervig. Hvad der egentlig blev ført til protokols, står hen i det uvisse – Jeppe var allerede på vej tilbage til strandingen da detaljerne skulle specificeres. Men det gjorde såmænd hverken fra eller til, for Nummer 14 fik ikke megen brug for udskrifter af kirkebogen. Han var formentlig blandt de 25 karle som “bleve dræbte ved det græselig mord som skede ved Vesterhaff den 3. oct. 1657” i en batalje med svenskerne. De “bleff begraffuen” tre dage senere, den 6. oktober. Og blandt dem var en ung mand hvis herkomst næppe har været fyldestgørende nedfældet. I al fald betegnes han som “Jeppes Kones søn”. Hvoraf vi kan drage den lære at ægtemænd bør give ordentlig besked når de anmelder et barns fødsel. Ikke mindst hvis der har været hollændere i nabolaget.

Lodbjerg

Lodbjerg sogn var i gamle dage 400 tønder hartkorn, men er nu kun 28, sådan har sandflugten ødelagt det. Den gamle Lodbjerg blev sandet til, og så flyttede tolv af beboerne ud. Det blev den by, de kalder Tolbøl. En del af de gamle beboere blev dog boende der ude. Så skulde de have en ny kirke, og de folk i den gamle by vilde have den på den gamle plads, men Tolbøllerne vilde havde den henne i deres by. Så bestemtes der, at to stude skulde bindes sammen, og sådan kom den til at ligge på sin nuværende plads. Den gamle kirkeplads og kirkegård findes endnu i klitterne, hvor der ellers ingen spor findes af beboelser.

Læreren i Næsborg til Evald Tang Kristensen.

Lodbjerg sogn, der nu er det mindste i hele Danmark, har forhen været så stort efter gamle folks fortælling, at der har kunnet holde syv kareter ved Lodbjerg kirke på én søndag. En af disse forsvundne herregårde hed Rotbøl, en anden Spánhave, en tredje Hundtud. Så har der også været en stor by, Skovsted, og der er endnu et sted i klitterne, som kaldes Skovsted mark. Man har kunnet opdage plovfurer under sandet. Byen Tolbøl har sit navn af, at der oprindeligt har været tolv bol. Al den herlighed og storhed i sognet er nu næsten slugt af havet.

Meddelt af Povl Povlsen, Struer til Evald Tang Kristensen.

Sandflugten har været hård ved Lodbjærg by og ikke levnet andet end kirken og en gård, Svegård. Kirken har endog måttet flyttes, og man påviser ude i klitterne stedet, hvor den har ligget, og kan finde spor af kirkegården. Da pladsen til en ny kirke med kirkegård skulde udpeges, var man i tvivl om, hvor det heldigste sted var, og besluttede da en aften af løslade to sammenbundne røde stude. de fandtes om morgenen på en banke indenfor klitternes rand.

Meddelt af lærer N.P. Jensen, Hassing til Evald Tang Kristensen.

Rotbøl har været en enlig gård, og den sidste mand hed Anders Nielsen. den hørte til Tølbøl, der har været tolv gårde. Rotbøl strand kaldes nu Ørum strand. Det er ikke 200 år siden den gård gik under, men det rækker hen imod. Skovsted var forhen en by. Skovsted ligger lige vester på og østen for Lyskjær og grændser ned imod Storkjær. En fire, fem mænd har lodder i Skovsted mark, og der er endnu agerfurer synt på den. Der skal have været et bitte hus ved Holmbakkerne østen for Koppertag i Ørum, og det har også hørt til Skovsted mark.

Da Svenskerne var hernede at krige, blev der nogle tilbage, og de kom til at bo i Skånnegårde, for de var fra Skåne. Disse gårde er de to vestreste af de nuværende hedegårde, der fem gårde i alt. De to her østen for kaldes Gundesgårde, og den femte Kroggård. Nord for Hvidbjærg ligger Duel høj lige vesten for Kjellerup og Masted gårde, og der har været en gård, som hed Duel, men har været henne i mange år, agerfurerne er endnu synt. Søndnen for Duel høj er en slette, de kalder Stjenngjæv, det er en lyngslætte med lerunderlag, og den har nok hørt til Duel merk. I Jens Hansens dal har der været træer, men ikke andet end småplantninger. De er fundne på havstokken, men nu er det vel en 50 alen ude i havet. I Vade-rende og Røde-rende er der skudtørvjord en otte, ni, ti alen underneden sandet. Sorteknob er omtrent i skjellet imellem Vestervig sogn og Tølbøl, og det er ude på havstranden.

Tølbøl kirke eller Lodbjærg kirke har stået henved en halv fjerdingvej nordvest for, hvor den nu er, og man kan endnu se spor af pletten, hvor den har stået, og kirkegårdsdiget. Der er en høj lige tæt østen til diget, og den blev udført på vejen at gjøre denne ved med, og der er fundet grydeskår og rav i den. Efter fortælling skal der have været 18 kareter holdende ved Tølbøl kirke på en gang, og en højtidsdag 24 ved Hvidbjærg kirke.

Meddelt af Anders Kristensen Istrup, Hedegård, Ørum til Evald Tang Kristensen

Ørum

Da æ var 11 år, skulde æ lige ved solnedgang hen at lede efter køer. Da kommer der en 7, 8 små mennesker henne på Remmene sønden og vesten for Kjæn Smeds Sande og norden for Nørkjær Remme. Æ stod på en høj bakke og så dem. Da tænkte æ: "Nu kommer du nemt efter at få spor på dine køer." Æ troede nemlig, det var pastor Bruns sønner og Hansens sønner fra Lyngholm, der havde været ude i klitten. Da æ står der, giver de dem til at lege der på Remmene. Det var nogne stakkede, tykke nogne, det var nogne sære lave kvabbier, men de kunde endda springe ud til alle sider og springe så langt op og ned ad bakken, te æ kunde ikke nær springe sådan ned ad, og æ var endda god til det. Så blev æ jo ræd, og æ sætter afsted gennem Nørkjær, gennem rojk (dvs.: tørvedynd) og skidt, te æ var så overbesat med lævver, og æ blev ved, til æ kom op på diget ved vor mark, og da var det først, æ turde se mig om.

Meddelt af Anders Kristensen Istrup, Ørum til Evald Tang Kristensen.

Fru Trine Jacobsen fortæller: Da min ældste søster opholdt sig på Ørumgård i Ty i 1840-41, ejedes den af en tysker, der hed Eybert. Ham sagde de om, at han var dobbeltgjænger. Således kunde min søster høre ham gå og sjokke på sit værelse i sine morgensko på samme tid, hun så ham ude i gården. Vi syntes, at det var så uhyggeligt. Han var indvandret fra Tyskland og havde mange penge, og rygtet sagde, at han mulig var kommen til dem på en mindre pæn måde.

Meddelt af O. Chr. B. til Evald Tang Kristensen.

Lyngholm

Ty har vel ikke lidt mest ved fjendens indfald, dog skal der være nogle minder om dem. Således på herregården Lyngholm, Hvidbjærg v.-Å, hvor der på bjælkerne i laden endnu sees sabelhug, fremkomne ved, at Svenskerne afhug havren til deres heste der.

Meddelt af N.P. Jensen, Hassing til Evald Tang Kristensen.

En gang før påske vilde a gå ud at fiske og skyde vilddragier. Der var et par små drenge med, og de bar lysteret. Den gang vi går så sønder mellem Pors sø og Tyrkjær op efter Overgård til i Hvidbjærg, da hører vi en en sær elendig jammer og ryg. Allererst hørte vi to kvinder, der skrannigrinnede, og så kom der en karlerøst, der råbte lige så højt, som den kunde: "Gå af æ vej, gå af æ vej!" Dernæst lød det, som der var kommen en og havde taget i det karlfolk med pigge og fløjet op i luften med ham, og det kom oven over os. A turde ikke se op, for a var bange for, det var en natravn. De bitte drenge sagde: "Å, der tog de et menneske." A svarte: "Det betyder aldrig det mindste, bryd jer aldrig om det." Vi kunde høre det helt hen over Svankjær hede og Ove sø og Sønderhave hede, al den jammer og

skrigen, og det var en sørgelig ting at høre. Natravnen skal have et hul i højre vinge, og den må dø inden fire og tyve timer, der ser igjennem det hul.

Meddelt af Anders Kristensen Istrup, Hedegårde. Ørum til Evald Tang Kristensen.

Anne Søe

To mil nord for Thisted ligger herregården Kølbygård, der skal være bygget af justitsråd Bjerregaard (d. 1731) og hans hustru Anna Søe (d. 1736), hvis portrætter begge findes malet i salen. Det fortælles om fru Anna, at hun engang havde gjort nogle af sine børn uret, ja, endog forskudt en af sine sønner, hvorover denne blev så fortvivlet, at han tog sig af dage på gården. Derfor kan fru Anna, der ligger begravet i Thisted kirke, ikke hvile roligt i sin grav, men må hver julenat køre op til gården for at vaske blodpletterne af salens gulv og af tapeterne.

J. M. Thiele

På Kølbygård boede i midten af forrige århundrede justitsråd Enevold Bjerregaard og hans hustru Anna Søe. De skal have været overmåde rige, og de skal også have gjort sig meget til af deres rigdom. I forstuen stod der adskillige kister fyldt med penge, og disse penge var stoppet så fast derned, at det var umuligt at tage nogen af dem med de bare hænder. Det siges, at når der kom gæster på gården, havde man megen morskab af at lukke kisterne op og tilbyde gæsterne at tage så mange penge op af dem, som de havde lyst til.

J. M. Thiele

Når man rejser fra Ålborg til Thisted og er kommet igennem Østerild, ligger der på højre side af vejen i en dal en gård, der hedder Kølbygård. her boede engang en frue, som var meget rig og lige så ond, og desuden gav hun sig af med trolddom. Det var hendes største glæde at høre, at der blev sviret og spillet kort i kroen om søndagen. Blandt tjenestefolkene på gården var der en karl, som stod særlig højt i hendes gunst, og hun viste ham derfor ofte en stor kiste med sølvpenge og sagde, at han måtte tage lige så mange af dem, han ville, men han var aldrig i stand til at løfte en eneste af dem op af kisten. Når han da undertiden sagde, at han nok kunne ønske at have så mange penge, fordi livet så ville blive en ren fornøjelse, sukkede hun altid og svarede: "Det er sandt nok, hvis der ikke var den grusomme død!"

En aften kom en af hendes fæstebønder op til gården for at betale rentepenge, men der var mørkt, og alle var gået i seng. Han gik da rundt om gården og kom ind i et lille kammer, hvor han så, at der brændte lys. Her opdagede han, at der stod en tønne midt på gulvet, og

i samme øjeblik kom en sort hund af et afskyeligt udseende ind i kammeret og gøede ned i tønden. Men hver gang den havde gøet, faldt der sølvpenge ud af hundens gab ned i tønden, og den holdt ikke op, før tønden var fuld. Da fik manden lyst til at tage nogle af disse sølvskillinger, og han tog tredive stykker og puttede dem i sin pung. Om morgenen gik han da op til fruén for at betale sine renter, men da hun så de nye pengestykker, påstod hun, at de var stjålet fra hende. Bonden fortalte da, hvad han havde set om natten, og herover blev hun så forskrækket, at hun skænkede ham den gård, han havde i fæste, for at han, så længe hun levede, skulle tie stille med, hvad han havde oplevet.

Efter at fruén i mange år havde ført et så ugudeligt levned, befalede hun en aften sin karl at spænde for vognen, fordi hun ville køre en tur. Karlen indvendte, at det var mørkt, at han ikke ville kunne finde vejen, men hun svarede, at hestene nok skulle finde den. Så kørte hun over stok og sten i mere end to timer, indtil hestene standsede ved en oplyst gård, som karlen aldrig før havde set. Der kørte de ind, og fruén stod af og gik ind i storstuen, som var oplyst. Imidlertid ventede karlen på vognen, og da det varede temmelig længe, listede han sig hen til vinduet og kiggede ind. Da så han Hendes Nåde sidde afklædt midt på gulvet; ved siden af hende brændte der et bål, og en mand stod ved siden af og redte hendes hår. Umiddelbart efter fik karlen ordre til at køre hjem, og siden da var der ingen, der så noget til fruén, og karlen var af den mening, at hun samme nat var blevet ført til helvede. Rigtignok lod hendes slægtninge sig forlyde med, at hun var kommet tilbage til gården, hvor hun i det samme blev syg og var død, men der var folk, som påstod, at der kun lå en visk halm i kisten ved hendes storslåede begravelse.

J. M. Thiele

Hver aften, når Anna Søe vilde have penge, kom der en sort puddelhund, og så gik hun ind i et særskilt kammer med den og piskede den. Så spyede den dukater op, til hun fik så mange, hun vilde have.

Meddelt af Niels Vig, Ø.-Vandet til Evald Tang Kristensen.

Fru Anna Søe, der skal have boet i Thomas Ravns gård i Torup, hun havde dværge til at male malt for sig. De malede jo selv deres malt den gang, og da de skulde til at brygge, så sagde hun til pigerne om aftenen, at de kunde gå hen at lægge dem, hun skulde nok male maltet for dem. Så vilde pigerne dog op at kige efter, hvordan det kunde gå til. Da sidder der to bitte dværge med røde luer på og maler, og fruén stod med en svøbe og piskede på dem.

Meddelt af Ane Bolette Justsdatter, Klim til Evald Tang Kristensen.

På Kjølbygård levede en frue, der skulde høre den Slemme til. En aften bad hun kusken om at spænde for, og hun kom ud og satte sig i kareten. Karlen spurgte, hvor han skulde kjøre hen. Hun sagde, at han skulde give hestene løs tøjle og lade dem råde, så fandt de nok hen, hvor de skulde. Da kørte de hen over veje og stier, og karlen undrede sig over, at de ikke væltede. Endelig kom de til et stort guldslot, og lys var der tændt i hvert vindue, så der var klart som om dagen, endskjøndt det var midt om natten. Han kørte da ind ad porten, og der kom store herrer ud at tage mod fruen.

Nu ventede han en stund efter hende, endelig slog han skrald, men hun kom ikke. Han tøvede endnu en halv time og slog skrald igjen, men hun kom ikke. Han ventede en halv igjen og slog tredje gang skrald, men hun blev endda borte. Da steg han af vognen og vilde se efter hende, og han keg ind ad vinduet. Der så han, at hun sad midt på gulvet, og de kæmmede hende, så blodet randt ned i hendes skjød. Da mente kusken, at det ikke var rådeligt at blive her længere, og lod hestene drage sig hjem igjen. Så fortalte han fruens slægtninge, hvad han havde set. De kom da en sten i en kiste, og gjorde hendes begravelse.
Meddelt af Nik. Chr. til Evald Tang Kristensen.

Fru Anne Sø på Kjølbygård forskrev sig til Fanden for at få penge. Da han kom for at hente hende, vilde hun naturligvis nødig med og henvendte sig til to præster, der skulde hjælpe hende ud af forlegenheden. De dajede hende så til kirken i Tisted, til hvilken hun lovede at skjænke en smuk altertavle, og efter at have opfyldt det løfte forlod Fanden hende og kom aldrig igjen. Folk vil ved midnatstide have set fru Sø komme kjørende ind ad Østerporten til kirken i en kare med 4 kulsorte heste for, og straks efter igjen tage bort.
Meddelt af Nik. Oluf Obel til Evald Tang Kristensen.

I førstningen af forrige hundredeår levede der en borgmester i Tisted, som hed Berregård; han blev adlet 1726 og fik samme år Kjølbygård i Ty og Vesløsgård på Hannæs, som han begge ejede, oprettede til et stamhus. Det er ikke så længe siden de kom ud af hans slægt. hans frue, Ane Søe, går der mange sagn om i Ty; her er èt fra Hannæs.

Vesløsgårds jorder grændser til Øsløs byes, og skjellet fulgte og følger et lidet dalføre. Fru Ane Sø var meget gjerrig, og tragtede efter at udvide sine grændser. Med det hensyn påstod hun uden videre, at så og så meget jord af de Øsløs mænds var hendes, dette førte da både til ting og trætte. Stridens endeligt blev imidlertid den, at retten tilkjendte fruen jorden. Hun bar nemlig muld fra sin egen jord i sine sko, og stående på Trædejord, som det siden kaldtes, svor hun en høj og drøj ed på, at hun stod på sin egen jord. den dag i dag skjærer Vesløsgårds mark sig over på den anden side af dalføret og ind i Øsløs ejendom i en

temmelig skarp firkant, der er omgivet af et højt dige og kaldes Trædejord.
Meddelt af Joh. Nielsen Skjoldborg, Kollerup til Evald Tang Kristensen.

Om fru Ane Søe, Kjølbjergård, begravet i Tisted kirkes kapel, høres mange vidunderlige ting. Hun ejede foruden Kjølbjergård i Ty også Vesløsgård, Hannæs. Til denne herregård hører endnu den dag i dag et stykke mark, der kaldes Trædejord, og navnet skal være fremkommet derved, at den stridbare frue på en mindre pæn måde skal have lagt dette stykke jord til herregården. Ved at tage jord fra sin mark og lægge i sine sko svor hun, stående på trædejord, højt og dyrt på, at hun stod på egen jord; derved kom hun i besiddelse af den omstridte jord, der danner en unaturlig udvækst på herregårdens jorder.

En mand skulde betale landgilde til hende og mødte også, men uden penge; hun afviste ham dog ikke, men lod ham endog få natteleje. I det kammer, hvor han lå, så han om natten en stor sort hund med gloende øjne komme ind; den gav sig til at kaste op i en stor gryde eller kjedel, der stod i et hjørne, og var dermed forsvunden. Det klirrede i kjedelen, da hunden kastede op, og om morgenen, da manden stod op og så i den, blev han vaer, at der lå penge i den; glad tog han så mange, som han havde brug for, og betalte dermed fru. Hun spurgte, hvor han havde fået de penge fra, og han måtte da fortælle det hele. Dertil sagde hun, at når han vilde tie, skulde landgildet for denne gang ansees for betalt, hun kunde nemlig kjende pengene, ti hunden skulde være den Slemme, der hver nat kom med penge til hende, intet under derfor, at almuen har en vis respekt for hende, da den således troede, at hun stod i pagt med den Onde.

Hun frygtede for døden og skulde en gang have sagt, at det var ingen sag at få Kjølbjergård til at stå på guldsøjler, når bare det ikke var den slemme død. Mange trætter skulde hun have haft med Fanden. En gang kjørte de om kap, hun over og han under jorden; det kneb for hende, men hun kom dog på en eller anden måde først. Ligeledes væddede de om, hvem der lettest kunde nævne tre trænavne; han sagde: "Eg, bøg, birk!" hun sagde: "El, pil, vie!" og havde dermed vundet.

Den død, hun så meget frygtede, skulde også være kommen underlig. hendes kusk skulde på det sidste flere gange kjøre hende til et bestemt sted og vente på bukken, til hun kom tilbage, men en gang, da han syntes, at det varede så længe, vilde han gå til vinduerne og se ind, men hvilket syn! Inden for så han en, der redte Ane Søes hår med guldkam, så blodet drev ned ad hende. Nu steg kusken op og kjørte hjemad, og hun kom ikke med. Men toldbetjenten, der passede bommen ved den østre indkjørsel til Tisted, blev siden efter tit vækket med råb om at lukke op, og da han kom til vinduet, så han Ane Søe kjørende med

fire for lukt gennem den lukkede indkjørsel.

Meddelt af lærer N.P. Jensen, Hassing til Evald Tang Kristensen.

Fru Anna Søe på Kjølbjergård var så ualmindelig gjerrig. En dag hendes mand var ude i Tisted, spurgte hun kokkepigen, hvad hun mente, de skulde have til aftensmad til ham, når han kom. "Det er et underligt spørgsmål," siger pigen, "vi har jo alt muligt i huset. Så kan vi koge nogle æg til ham." – "Hm, nej, det skulde der lyst til. Du siger æg, ja, vi kunde jo koge et æg og klyve det og lade ham få det halve." Manden døde så omsider, enten han nu sultede ihjel eller ikke, skal a ikke kunne sige, men nok er det, hun blev da enke. Så tog hun rigtig fat på at have med den Slemme at bestille, hvad hun ikke havde før, og han skulde skaffe hende penge.

En gang, en aparte aften, opdagede en tjenestepige, at der var lys i hendes værelse, og så keg hun ind ad vinduet. Da stod der en heks og kjæmmede fruens hår. Pigen tænkte jo ved det, men talte ikke om det. Kort efter døde Anna Søe og blev begravet i Tisted, formodentlig ved hendes mand. Men årsdagen efter kunde de hvert år træffe en guldkaret med fire heste for kjøre mellem Hundstrup og Tisted.

Meddelt af Mads Møller, Hundborg til Evald Tang Kristensen.

Fru Ane Søe på Kjølbjergård var så gjerrig, at hun ikke nænnede at få sit korn malet i nogen mølle. hendes piger skulde derfor op 2-3, ja undertiden 4 timer hver morgen før dag for at male på hendes håndkværn. Da de en aften bad fru en om at blive fri næste morgen for dette besværlige arbejde, så svarede hun ja. Men så skal I blive i eders senge, så skal jeg male i morgen," og det gik også således.

Næste morgen vågnede pigerne ved den forfærdelige alarm, som kværnen gjorde, hvilket var så voldsomt, at de aldrig havde hørt magen; de hviskede da til hinanden, at de vilde op at kige ved døren. De listede sig da stille hen til nøglehullet, og der kunde de se en lille dreng med en lang rød hue på hovedet, som malede, og fru en stod bag ved ham med en hundepisk og piskede til ham af alle kræfter. Endelig holder han stille og siger: "Her er for mange øjne," og i det samme forsvandt han. Pigerne fattede da ind i deres seng, men næste dag siger fru en til dem: "Nu skal I få lov til at male for eftertiden, I kunde, som jeg bad jer om, være bleven liggende i eders senge."

Meddelt af Lars Dybdahl til Evald Tang Kristensen.

Der var en frue på Kjølbjergård, hun hed Anne Sø, og efter gammelt sagn skal hun have været så ualmindelig gjerrig og nærig mod hendes bønder, og have haft tankerne så gruelig

henvendt på penge. Når bønderne ikke kunde udrede, hvad de skulde, plagede hun dem hårdt. Hun skulde have sagt, at var det ikke for den hårde død at gå i møde, så skulde hun have fået Kjølbjergård til at stå på 4 guldpæle. Hun havde gjort akkord med den Gamle, pengesager angående, og var kommen så vidt i det med ham, og have fået penge af ham så længe, te der skulde komme en befordring efter hende til en bestemt tid. Den gang tiden så var udrunden, gav hun kusken ordre, te han skulde møde i sildig mørkning med befordring. men den gang han så var ved at lave sig til, kom der en gloende vogn, hun skulde med. Hun var ved at sætte hendes hår, men fik ikke tid til at sætte hendes smykker rigtig i lave, og kom ud af døren i en trekant og så på vognen, og det rejste af i en sådan fart, te der blev sådan susen i luften, og de kunde høre den lange veje hen. Så var hun væk.
Lem, Salling til Evald Tang Kristensen.

Anne Søe på Kjølbjergård var meget rig. Det var hendes mundheld: Det er ingen sag at være her i verden, og man kan sagtens være rig, var det blot ikke for den slemme død. Der fortælles om, hvordan hun fik sin rigdom, at hver morgen sad der en lille sort hund i sengen, og den brækkede en guldsilling op til hende. Hun havde en aften ordret sin kusk til at spænde for og kjøre op for døren, og hun kom så og satte sig op. Da han spurgte hende, hvor han skulde kjøre hen, svarede hun: "Kjør bare, du skal ikke bryde dig om, hvorhen."

Det var om natten, og han kjørte længe, indtil han omsider kom til et sted, hvor det lyste ud af alle vinduer, og der stod hun af og gik ind. Kusken ventede længe, og hun kom ikke. Så dristede han sig til at gå hen og kige ind ad et vindue, og der så han, at der var så mange småvæsener omkring fru, og de stod og havde så travlt med at pynte hende og kjæmme hendes hår. Kusken kjørte så hjem igjen, og siden så man ikke noget til Anne Søe. Efter den tid spøjte hun på gården. Der blev så sendt bud efter en præst, som forstod sig på at mane, og han måtte indgå et væddemål med hende om, hvem af dem der først kunde komme gennem Morsland, han oven på jorden, og hun under jorden, og han måtte endda ride på sin raskeste hest. Det var gennem Flade bakker, de skulde, og da præsten holdt på bakkekanten på østsiden af Mors, stak hendes heste ud af bakken neden for, men præsten havde dog sejret, for han var jo allerede kommen i hold.

Meddelt af L.N. Bertelsen til Evald Tang Kristensen.

Fru Anna Søe havde stået på et stykke jord og svoret sig til det, men hun stod med muld i hendes sko. En gang vilde hun vise sin kusk en kiste fuld af penge, og han måtte tage af dem, ligesom han vilde. Men han kunde ikke løfte en eneste. Der lå en sort hund i gangen uden for hendes dør. Kusken kjørte med hende en nat til et hus, der var stærkt belyst, og

der gik hun ind. Da det varede ham for længe, kikkede han ind ad vinduerne, og da så han, de kjæmmede ild af hendes hår.

Meddelt af M. Nielsen, Hvidbjærg til Evald Tang Kristensen.